

Medische deontologie

Algemeen

- Geneeskundige plichtenleer
  - Beginselen, gedragsregels en gebruiken door arts te eerbiedigen
- Code
  - 45 artikels
  - Mei 2018, nationale raad
  - 4 pijlers
    - Professionaliteit
    - Respect
    - Integriteit
    - Verantwoordelijkheid
  - Doel
    - Referentiekader
    - GEEN opsomming wel en niet mag
    - Leidraad goede praktijkvoering
    - Wil om horizon scheppen langere tijd
  - Verandering 2018-2019
    - Gezondheid arts
    - Gezonde balans werk-privé
    - Transparantie bij accidenten
    - Samenwerking artsen 1 patiënt
    - Multidisciplinariteit andere zorgverstrekkers
    - Aansporen delen gegevens
    - Zelfreflectie, minder bemoeizucht
- Verwachtingen-perceptie
  - Vroeger 24/7 beschikbaar voor patiënt
  - Evolutie naar appreciatie kunde, respect patiëntenrechten, billijke prijs
  - Belang attitude, communicatiestijl, vriendelijkheid, empathie
- Maatschappij
  - Goede arts
    - Kwaliteit (EBM)
    - Zorgvuldig met schaarse middelen
    - Grenzen kennen, doorverwijzen
    - Disruptief denken (aankomende problemen opvangen)
- Perspectief collega's
  - Minder na-ijver
  - Collegialiteit en bekwaamheid
  - Zelden schaamte
  - Onvoldoende maatregelen burn-out en disfunctie

Disciplinair recht

- Autonome tak recht met eigen principes en regels
- Enkel voor burgers die bepaalde beroepen of activiteiten uitoefenen
- Inbreuken op eer en waardigheid beroep -> straf
  - Tuchtrecter
  - Code, maar niet limitatief
    - Inbreuk niet per se in code voorzien
  - Enkel bepaalde sancties opleggen

- Keuze welke sanctie bij welke fout

Raden

Provinciale raad

- Tucht provinciale raad
  - Waken naleven regels medische plichtenleer
  - Handhaven eer, bescheidenheid, eerlijkheid, waardigheid
  - Tuchtmaatregelen
    - Fout binnen beroep (+ opleiding)
    - Fout binnen beroep rond eer en waardigheid
    - Wat met “fout” die waardigheid niet aantast
- Samenstelling
  - 12 gewone + 12 plaatsvervangende leden
  - Helft mandaten wijzigt bij verkiezingen om 3 jaar
  - Maandelijks vergadering
  - Magistraat: rechter of emeritus
  - Griffier
  - Lid van nationale raad
- Wat besproken
  - Verslag vorige raad
  - Verslag bureau
  - Verslag OC
  - Verslag contractencommissie (zelden)
  - Nieuwe inschrijvingen en uitschrijvingen
  - Bespreking adviezen nationale raad
- Berechting
  1. Raad stelt zich voor
  2. Collega wordt voorgesteld aan raad
  3. Voorlezing verslag OC en aanhalen feiten (niet o.b.v. artikels in code)
  4. Ondervraging
  5. Repliek en betoog raadsman
  6. Deliberatie
  7. Vonnis door magistraat na 1 maand
- Mogelijke sancties
  - Vrijspraak
  - Waarschuwing
  - Berisping
  - Schorsing
  - Schraping van lijst

Nationale Raad van de Orde der Geneesheren

(met een Nederlandstalige en een Franstalige afdeling)

Nederlandstalige Raad van beroep

Franstalige Raad van Beroep

Raad van beroep

- Raad van beroep
  - Arts berust niet in uitgesproken sanctie
    - Beroep
  - Nationale raad in beroep
  - Belangrijkste bevoegdheid: kennismaken hoger beroep tegen beslissing provinciale raad
- Samenstelling raad van beroep
  - 5 gewone + 5 plaatsvervangende leden
    - Provinciale raad, 6 jaar
  - 5 gewone + 5 plaatsvervangende leden (raadsheren in hof van beroep)
    - Koning, 6 jaar

- Leden-magistraten
  - Voorzitter en verslaggevers
- Griffier + plaatsvervangende griffier
  - Koning, 6 jaar
- Niet-verkozen, afgevaardigd lid nationale raad woont zittingen bij
- Uitspraak
  - Bevestigen
  - Verlichten
  - Verzwaren

Nationale raad

- Hof van Cassatie
  - Procedurefouten -> andere samenstelling hof van beroep
- Samenstelling
  - Franstalig + Nederlandstalig deel
    - Voorgezeten door zelfde magistraat + plaatsvervanger, onder (ere)raadsleden Hof van Cassatie, koning
    - Elk deel geeft ondervoorzitter
  - 10 gewone + 10 plaatsvervangende leden
    - Provinciale raad, 6 jaar
  - 6 gewone + 6 plaatsvervangende leden
    - Uit voordacht 3 artsen
    - Ingediend door geneeskundige faculteiten
    - Koning, 6 jaar
  - Griffier + plaatsvervangende griffier
    - Koning, 6 jaar
- Taken
  - Vaststellen beginselen en regels zedelijkheid, eer, bescheidenheid, eerlijkheid, waardigheid, toewijding -> CODE
  - Bijhouden repertorium gewezen beslissingen die niet meer voor beroep vatbaar zijn
    - Aanvullen/specifiëren code o.b.v. rechtspraak
  - Gemotiveerd advies aan overheid, instellingen, beroepsverenigingen
  - Toekennen certificaat goed gedrag en betrouwbaarheid aan artsen emigreren EU
- Verwezenlijkingen
  - Nationaal meldpunt ORDOMEDIC.BE
  - Artsinnood.be
  - Code

Medisch geheim

Algemeen

- Art. 458 SW (8 juni 1867)
  - Toevertrouwde geheimen patiënt + inlichtingen ingewonnen **bij beoefening beroep**
  - Opzet: straf volgens Art. 458
    - 8 dagen – 6 maanden gevangenis, boete 100-500 euro
  - Onzorgvuldigheid: tuchtsanctie Orde
- Analyse:
  - Artikel 458 (code 25): toevertrouwde geheimen patiënt + inlichtingen ingewonnen **bij beoefening beroep**
  - Inlichten: financieel, psychologisch, familiaal, sociaal
  - Ook na overlijden patiënt
  - Arts moet medewerkers controleren

- Arts kan niet beroepen om medisch geheim indien zelf voorwerp van vervolging (misbruik wettelijke bescherming)
- Algemeen:
  - Verbiedt bekendmaking info betreffende patiënt verkregen bij uitoefening beroep
    - Basis vertrouwensrelatie patiënt, arts, zorgteam, maatschappij
  - Beschermt patiënt tegen indiscreties artsenkorps
  - Beschermt fundamentele privacyrecht patiënt
- Kort:
  - Vertrouwenskwestie
    - Belangrijk in relatie patiënt-arts
  - Mogelijk conflict andere waarden
  - Wet kan toelaten tot spreken
  - Wet kan verplichten tot spreken

Personen

- Geldend voor:
  - Iedereen met kennis van geheimen door beroep
  - Hof van Cassatie: noodzakelijke vertrouwenspersoon
    - Niet uit vrije wil -> noodgedwongen
  - Hoofdgeneesheer ziekenhuis
    - In kader van functie: geheimhoudingsplicht
  - Leden raden Orde der Geneesheren
- Niet geldend voor:
  - Onthaal-, poets-, technisch personeel
    - Geheimhoudingsplicht in arbeidsovereenkomst
  - Gerechtsdeskundigen
    - Niet noodgedwongen wegens gezondheidstoestand
    - Mits toestemming patiënt: mededeling dossier
  - Arbeidsartsen, onbekwaamheidsverklaringen

Uitzonderingen

- Verplicht: getuigenis in parlementaire OC, verplichting bekendmaking door wet
  - Niet alles verplicht antwoorden: zelf beoordelen
  - Niet liegen
- Toegelaten:
  - Ziekte- en invaliditeitsverzekering
  - Arbeidsongevallen
  - Verzekeringen
  - Vergoedingen door fonds voor medische ongevallen
  - Besmettelijke ziektes
  - Misbruik bij kwetsbare personen (seksueel): indien arts niet zelf of met hulp van anderen kan beschermen
- Toestemming patiënt:
  - Hof van Cassatie: nee -> openbare orde
  - Lagere rechtspraak, Orde, praktijk: ja (niet verplicht)
- Toelating door nabestaanden bij overlijden:
  - In mate dat overledene akkoord zou zijn indien levend
- Mishandeling kwetsbare persoon:
  - Bespreken met betrokkene (indien mogelijk)
    - Aansporen zelf initiatieven nemen
    - Toestemming tot consultatie met deskundigen

- Procureur des Konings (tel. 1712)
  - Dreigend gevaar voor kwetsbaar persoon/kwetsbare derden
  - Arts/derden kunnen fysieke en psychische integriteit personen niet beschermen
- Aangifte misdrijven:
  - Geen plicht tot aangifte (in strijd met beroepsgeheim)
  - Patiënt is dader:
    - Indien geen gevaar fysieke integriteit derden: Art. 458
    - Indien gevaar fysieke integriteit/leven derden: beroep op noodtoestand
    - Indien geheimen buiten beroep om: geen geheimhoudingsplicht
  - Patiënt is slachtoffer:
    - Beroep op noodtoestand: Art. 422 bis Sw
    - Ultimum Remedium!
- Optreding in rechte:
  - Recht op verdediging > geheimhoudingsplicht
  - Optreden als eisende partij < geheimhoudingsplicht
- Multidisciplinair team (art. 27): gezamenlijk beroepsgeheim
  - Noodzakelijke informatie
  - Therapeutische relatie
  - Beperkte duur

Wet op patiëntenrechten (WPR)

Algemeen

- Toepassing op elke vorm gezondheidszorg
  - Preventief, diagnostisch, curatief, palliatief...
- Basiswet: Lex Generalis
  - Altijd toepassing in zorg (behalve mantelzorg)
- Specifieke wetten: Leges Speciales
  - Transplantatie, euthanasie, esthetische geneeskunde
- Nalevingsplicht artsen
  - Binnen perken toegewezen bevoegdheden
  - Geen bijzondere sanctieregeling
  - Erkenningsnorm ombudsfunctie niveau ziekenhuizen
- Medewerkingsplicht patiënt
  - Principiële verwijzing
  - Artsen slechts wet naleven in mate waarin patiënt hieraan medewerking verleent

Oplijsting

- Art. 5: kwaliteitsvolle dienstverstrekking
  - Equivalent aan zorgvuldigheidsbeginsel
  - Verbod discriminatie
  - Eerbiediging zelfbeschikking patiënt
  - Dienstverstrekking **die beantwoordt aan behoeften patiënt** (nuttig aanwenden van schaarse middelen)
- Art. 6: vrije keuze beroepsbeoefenaar
  - Vrije keuze
  - Mogelijkheid tot wijziging keuze
  - Beperkingen volgens:
    - Wet
    - Interne organisatie zorginstellingen
    - Aanbod

- Art. 7: informatie gezondheidstoestand
  - Diagnose-informatie
    - Alle info
    - Duidelijke taal
    - Inzicht in gezondheidstoestand en vermoedelijke evolutie
  - Recht op niet-weten (initiatief patiënt)
  - Therapeutische exceptie (initiatief arts)
  - Vertrouwensfiguur
    - Familie, vriend, andere beroepsbeoefenaar
    - Schriftelijke bevestiging
    - Communicatie met vertrouwenspersoon noteren in dossier
- Art. 8: toestemming/weigering
  - § 8.1: informeren van verzekeringsdekking m.b.t. beroepsaansprakelijkheid
  - Informed consent
  - Toestemming
    - Uitdrukkelijk (niet schriftelijk)
    - Tenzij uit gedrag patiënt afleidbaar na informeren patiënt
  - Inlichtingen over doel, aard, urgentiegraad, duur, frequentie, tegenindicaties, nevenwerkingen, risico's, nazorg, alternatieven, financieel deel
  - § 8.4: toestemming/weigering intrekken
    - Schriftelijk vastleggen op verzoek patiënt/zorgverstrekker
  - § 8.4: levenstestament
    - Erkenning juridische waarde behandelingsbeschikking/levenstestament (≠ wilsverklaring euthanasiewet)
    - Patiënt bewust + bekwaam schriftelijke weigering -> eerbiedigen
  - § 8.5: handelen in urgentie
    - Veronderstelde toestemming
    - Besluit artsen gesteund op strafrechtelijke noodtoestand/constructies Art. 422 bis Sw.
    - Autonom handelen indien belang gezondheid patiënt, gebrek aan wilsbeschikking, vermelding in patiëntendossier
    - Asap weer volgens art. 8
- Art. 9: dossierplicht
  - Dossier
  - Toevoeging
  - Inzage
    - 15 dagen
    - Via vertrouwenspersoon mogelijk
    - Behalve notities arts en notities over derden
  - § 2: Afschrift
    - Niet indien druk van derden
  - § 4: inzage door nabestaanden
    - Partner en 2degraads bloedverwanten
    - Via door verzoeker aangewezen beroepsbeoefenaar
    - Voldoende gemotiveerd en gespecificeerd
    - Indien geen uitdrukkelijk verzet patiënt
  - Verzet inzage door nabestaanden
- Art. 10: eerbiediging privésfeer
  - § 1: bescherming persoonlijke levenssfeer en intimiteit
    - Enkel noodzakelijke personen aanwezig
  - § 2: geen inmenging

- Behalve wet, bescherming volksgezondheid, bescherming rechten en vrijheden anderen
- Art. 11: klachtenrecht
  - Mogelijkheid klacht indienen bij bevoegde ombudsfunctie
    - Zonder sanctionerende bevoegdheden
  - Onafhankelijkheid
  - Ombudsdiensten ziekenhuizen, overlegplatforms geestelijke gezondheidszorg
  - Lijst: www.patientrights.be
  - Ambulante zorg: federale ombudsdienst “Rechten van de patiënt”
- Art. 12: vertegenwoordiging minderjarige
  - § 1: geen redelijke beoordeling belangen
    - Ouders patiëntenrecht
    - Minderjarige betrokken i.f.v. leeftijd en maturiteit
    - Geen systeem dubbele toestemming
  - § 2: wel redelijke beoordeling belangen
    - Zelfstandig patiëntenrecht
    - Wil patiënt boven ouderlijk gezag
    - Geen systeem dubbele toestemming
- Art. 15: afwijkingen op wil vertegenwoordiger
  - § 1: afwijken inzage/afschrift
    - Met oog op art. 10: weigeren inzage art. 9 (recht inzage/afschrift beoefend door aangewezen beroepsbeoefenaar)
  - § 2: afwijkingen beslissing vertegenwoordiger
    - In belang patiënt (voorkomen levensbedreiging/gezondheidsschade) wijkt beroepsbeoefenaar na multidisciplinair overleg af van art. 12 minderjarige

Verwerking van medische gegevens: zorg

- Bij therapeutische relatie indien toestemming patiënt
  - Elektronisch en beveiligd uitwisselen tussen behandelaren
    - Finaliteits- en proportionaliteitsprincipe respecteren (doel verwerking)
  - Uitsluitend in kader continuïteit en kwaliteit geneeskundige zorg
  - Art. 9: delen
  - Art. 8: wel/niet toestemming intrekken
  - Art. 10: bescherming privésfeer
  - Enkel noodzakelijke info
    - Niet zomaar gezondheidsgegevens inkijken
- Bij wetenschappelijk onderzoek
  - Minimale gegevensverwerking
  - Anonimiseren
  - Pseudonimiseren (code)
  - Niet-coderen
    - Keuze verantwoord in register verwerkingsactiviteiten
  - Actieve deelname
    - Ethische commissie (Art. 11, experimentenwet)
    - Mits vrije en geïnformeerde toestemming patiënt (Art. 6, experimentenwet)